

Ål sogn 1747, da Jens Blytækker får sin søn Jakob døbt.

H. K. Kristensen.

V. Horne hds. tingbog 1683 21/7, 1651 5/5, 1662 14/4, matriklen 1688, Ål kirkebog 1747.

BYGNING AF EN FISKERBÅD

De fartøjer, fiskerne brugte under tidligere tiders storfiskeri og senere fra de sydvestjyske fiskerlejer, var for størstedelen bygget på egnen. Vi ser derfor kongerne udskrive skibstømrere, når de havde brug for dem, således Frederik II, der under syvårskrigen lod hente 12 skibsbyggere fra Ribe-Oksbykanten, endnu dengang flest fra Ribe. Også i de følgende tider bygges der stadig skibe af folk i kystsognene.

I 1500- og 1600-tallet fiskede man mest med everter, der kunne have indtil 12 mands besætning. Man havde samtidig mindre både, »krogbåde«. Da fiskeriet senere tog af, gik man efterhånden helt over til de mindre fartøjer.¹⁾

Som et eksempel på et af de større og bedre af disse er nedenfor gengivet en kontrakt om bygningen af et sådant skib i året 1847. Det er netop ved den tid, tiden omkring 1850, man går over til at få større fartøjer, der så blev kaldt »æ hawskif«. Dog er der stadig ret megen forskel i størrelsen. »Bådene synes at være ret gode sejlere og selv i en storm godt kunne holde søen,« siger professor Krøyer 1843 om bådene ved Nymindegab.

På den tid var en gårdmand i Henneby kendt som en meget dygtig bådebygger. Peder Nielsen hed han, men kaldtes Peder Røgter i daglig tale. Den nævnte kontrakt er oprettet mellem ham og to unge, ualmindeelig driftige handels- og gårdmænd. De var ikke selv

fiskere, men fik nu »skib på søen«. Hans Christensen, kaldet Hans Skomager, boede dengang i Lønnestak, hvor han bl. a. drev købmandshandel og desuden salteri af fisk ved Nymindégab, senere blev han ejer af gården Aldershvile i Nr. Nebel.²⁾ Christen Vad var ejer af Vadgården i Nr. Nebel sogn, drev en omfattende handel, blev sparekassekasserer og legatstifter.³⁾

Kontrakten foreligger i en afskrift, som nu findes på Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg. Den giver ret gode oplysninger og gengives i det følgende i sin helhed. Tømmeret kunne dengang let købes i Nymindégab, hvortil der ofte kom skibe, lastet med tømmer fra Norge.

Contract om en ny båd og bygning.

Vi dags dato er mellem Hans Christensen i Lønnestak og Christen Wad i Seding, Nebel sogn, begge i fællesskab på den ene og Peder Nielsen Røgter på den anden side, bleven sluttet og fuldført en uigenkaldelig bådbygningscontract, og det således som følger:

Forbemeldte Peder N. Røgter lover til førstkomende mikkeldag 1845 at levere Hans Christensen og Christen Wad en god båd fra kølen og af godt egetræ og kjølen af fyr; hvad størrelse angår så skal kjølen være $9\frac{1}{2}$ alen og vede [vidde] efter dens dybde og efter dens længde. Plankerne skal være $\frac{3}{4}$ tomme tykke, indtræ 3 tommer tykt på begge sider, en mast, en gik, en gaffel, bogsprød, pligt, skodt, styr, 4 årer, revler⁴⁾, alt af fyr; 2 svarrer⁵⁾ og forpind af godt egetræ.

Derimod lover Hans Christensen og Christian Wad en for begge og begge for een at betale for sådan en båd denne summa 60 rdl., siger og skriver tresindstyve rigsdaler holstensk curant, som betales Peder N.

Bygning af en fiskerbåd

Røgter således: 30 rdl. H. Curant ved bådens modtagelse og 15 rdl. H. c. 11. juni 1846 og ditto 15 rdl. d. 11. juni 1847, men til den tid svares lovlige rente pengene til Peder Nielsen; hvis vi finder for godt selv at levere kobbersøm i stedet for jern til hele båden, så skal der afgå i købesummen 4 rdl. H. c. Tillige lover Peder Nielsen at følge med en vogn og et par heste til havet. Mandskabet og det øvrige leveres af kjøberne.

Hennebye d. 6. juni 1845.

Som køber:

Hans Christensen. Christen Wad.

Som sælger:

Peder N. Røgter.

Til vitterlighed:

Christen Mikkelsen. Niels Pedersen Røgter.

H. K. Kristensen.

-
1. H. K. Kristensen: Gamle sydvestjyske fiskerlejer 27-34.
 - 2. H. K. Kristensen: Nørre Nebel og Lydum sogne 203.
 - 3. Chr. Høy i Fra Ribe Amt 1921, 405-32.
 - 4. planker, der danner bådens øverste rand.
 - 5. Antagelig »sværd«, træplader, anbragt på siderne ud for masten; de sænkedes, når skibet var under sejl for at forhindre fladbundede fartøjers afdrift.

HØRERENS LØN VED VARDE LATINSKOLE

Man har ment, at af alle hørere i Ribe Stift fik høreren i Varde den usleste løn. Således synes det at fremgå af en opgørelse over lønforholdene 1739, da de små latinskoler skulle nedlægges. Den er fremdraget af C. Lindberg Nielsen.¹⁾